

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/14/2018
Identifikačné číslo spisu: 8110226336
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8110226336.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Aeroklub Prešov, občianske združenie, so sídlom v Prešove, Vranovská 72, IČO: 31 956 912, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovaným 1/ W. W. bývajúcemu v W., zastúpenému advokátkou JUDr. Lenkou Csikyovou, so sídlom v Prešove, Hlavná 137, 2/ V. S. bývajúcej v K., o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 20C/206/2010, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2017 sp.zn. 5Co/148/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. júna 2017 sp.zn. 5Co/148/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. marca 2016 č.k. 20C/206/2010-136 určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi V. S., T. a W. W., dňa 12. septembra 2007 týkajúca sa parcely KN č. XXX/XX, zapísanej na LV č. XXXX, k.ú. N. M., ktorej vklad bol povolený pod č. M. je neplatná s tým, že o náhrade trov konania rozhodne v lehote 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanovením § 80 písm. c/ O.s.p., § 40a, § 101, § 140 a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Súd mal preukázané, že kúpna zmluva, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Prešov pod zn. M., bola uzatvorená medzi žalovaným 1/ ako kupujúcim a žalovanou 2/ ako predávajúcou dňa 12. septembra 2007 a týkala sa spoluvlastníckeho podielu žalovanej 2/ na parcele KN č. XXX/XX o výmere 12 344 m², druh pozemku orná pôda, zapísanej na LV č. XXXX pre k.ú. N. M., pričom predávaný podiel žalovanej 2/ predstavoval v pomere k celku 1/30. Vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že v danom prípade je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, došlo k porušeniu predkupného práva žalovanou 2/; námietku premlčania vznesenú žalovaným 1/ považoval za nedôvodnú. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný 1/.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 29. júna 2017 sp.zn. 5Co/148/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcovi priznal voči žalovaným 1/ a

2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym zisteniam a vec aj správne právne posúdil. Konštatoval, že odvolacie námietky žalovaného 1/ boli iba zhrnutím jeho právnej argumentácie predostretej v priebehu konania na súde prvej inštancie, pričom na tie súd prvej inštancie rozumným a primeraným spôsobom vo svojom rozhodnutí reagoval. V priebehu odvolacieho konania žalovaný 1/ nepredostrel relevantný argument, ktorý by mohol priniesť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Uviedol, že správnosť záverov súdu prvej inštancie je podporená aj ustálenou rozhodovacou praxou všeobecných súdov SR, z ktorej vyplýva, že „dôjdením dovolania sa neplatnosti právneho úkonu ostatným účastníkom právneho úkonu sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnávať k absolútnej neplatnosti (4 Cdo 136/2009, 5 Cdo 211/2009).“ Napadnutou zmluvou došlo k porušeniu predkupného práva žalobcu, a to v rozsahu, ako bol definovaný predmet prevodu (1/30 z celku vlastnícky patriaca žalovanej 2/ bola prevedená na žalovaného 1/- čl. I., II. napadanej zmluvy), teda správny je aj záver súdu prvej inštancie, keď za neplatnú určil celú kúpnu zmluvu, nakoľko je potrebné vychádzať z rozsahu jej predmetu a nie ako sa mylne domnieva žalovaný 1/, že je potrebné vychádzať z pomeru podielu žalobcu na nehnuteľnosti.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 1/ (ďalej v texte aj „dovolateľ“) dovolanie a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f) CSP. Porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že postupom odvolacieho súdu mu bolo znemožnené, aby bol účastný na verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu, nakoľko o čase a mieste tohto úkonu odvolacieho súdu nevedel, aj keď mal právo byť na to upozornený, keďže súčasťou ním podaného odvolania bola výslovná žiadosť, aby bol o verejnom vyhlásení rozhodnutia vopred upovedomený prostredníctvom elektronických prostriedkov. Mal za to, že ponechať túto procesnú vadu napadnutého rozsudku nepovšimnutú by pri dnešnej výkladovej sile rozhodnutí dovolacieho súdu, znamenalo de facto precedens neverejného vyhlasovania rozhodnutí súdmi. Dovolateľ uviedol, že dôverujúc v dodržanie svojich procesných práv z dôvodu nerešpektovania žiadosti adresovanej odvolaciemu súdu sa o termíne verejného vyhlásenia rozsudku nedozvedel, a teda sa nemohol zúčastniť a dozvedieť sa o výsledku sporu včas. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5 Cdo 122/2010.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že je presvedčený o tom, že procesnou vadou najzásadnejšej povahy, porušujúcou právo žalovaného 1/ na spravodlivý proces nie je postup odvolacieho súdu (ak k nemu vôbec došlo), kedy žalovaného 1/ neupovedomil o mieste a čase vyhlásenia rozsudku. Podľa jeho názoru pochybenie najzásadnejšej povahy je také, kedy by bezchybný postup súdu mohol, čo i len najvyššej možnej miere teoreticky viesť k inému rozhodnutiu než aké bolo vyhlásené. Toto však nie je prípad pochybenia napadnutého rozhodnutia dovolaním. Navrhol, aby dovolanie žalovaného 1/ dovolací súd odmietol a priznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému 1/ v celom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ je dôvodné. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle §

419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

8. V danom prípade žalovaný vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Žalovaný 1/ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzuje z toho, že upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku mu nebolo doručené elektronicky.

12. Podľa § 219 ods. 3 CSP platí, že vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi súd miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

13. V danom prípade žalovaný 1/ v podanom odvolaní (č.l. 151 spisu) požiadal v zmysle ustanovenia § 214 ods. 3 O.s.p. „o doručovanie písomností aj elektronickými prostriedkami, a teda aj o upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, ak bude odvolací súd rozhodovať rozsudkom bez nariadenia pojednávania na elektronickú adresu právneho zástupcu žalovaného 1/“. V spise sa ale nenachádza záznam, ktorý by nasvedčoval tomu, že odvolací súd túto žiadosť vzal na zreteľ a v dôsledku toho postupoval podľa § 219 ods. 3 CSP (predtým § 214 ods. 3 O.s.p.) Odvolací súd síce oznámil verejné vyhlásenie rozsudku na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu, avšak o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (ako tomu nasvedčuje obsah spisu) neupovedomil zástupcu žalovaného 1/ elektronickými prostriedkami.

14. Najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (viď napríklad sp.zn. 3 Cdo 179/2010, 3 Cdo 236/2010, 7 Cdo 38/2012) poukázal na ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer verejného vyhlásenia rozsudku a uviedol, že ak odvolací súd nerešpektuje predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok, odníma účastníkovi konania (strane) možnosť pred súdom konať v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. V niektorých ďalších rozhodnutiach išiel s argumentáciou ďalej a konkretizoval, že k vade tejto povahy dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 O.s.p. o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomí elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 O.s.p. požiadal o také doručovanie písomností (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 5 Cdo 227/2013 a 7 Cdo 192/2013).

15. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 O.s.p., dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal

správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (viď napríklad rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015).

16. Vyššie uvedené právne závery, súladné so závermi obsiahnutými medziiným v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 714/2015 (neskôr publikovanom ako judikát R 9/2016), zastáva dovolací súd aj v preskúmvanej veci a konštatuje, že postupom odvolacieho súdu, ktorý nedodržel procesný postup v zmysle § 219 ods. 3 CSP, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému 1/, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a žalovaný 1/ opodstatnene namietal dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Najvyšší súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.